*איבעיא להו אי עלו מהו שירדו רבה אמר אם עלו *ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה א) לא תיבעי לך דכ"ע ל"פ דאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש רב יוסף כר"ש רבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש אלא ג) בניתנין למטה שנתנן למעלה או ג) בניתנין למעלה שנתנן למטה ולעולם דשחטן וקבל דמן בצפון אבל הכא כיון דשחטן בדרום ד) כמאן דחנקינהו דמי תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן בשלמא לרב יוסף ניחא אלא לרבה קשיא מאי ה) מועלין בהן מדרבנן ו) מאי איכא בין דאורייתא לרבנן דאורייתא משלמין חומש ז) דרבנן לא ומי איכא מעילה מדרבנן אין דאמר עולא א"ר יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה אלמא מדאורייתא לא אית ח) להון בדרבנן אית בהון ה"נ מדרבנן ט) לימא תנינא להא דעולא אמר רבי יוחנן אף על גב דתנינא איצטריך דעולא סלקא דעתך אמינא הבא לא בדילין מנהון אבל קדשים שמתו הואיל ובדילין מנהון אימא אפילו מעילה מדרבנן לא קמ"ל י) מהו נמי תנינא א) *הנהנה מן החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום וכשהיא מתה כיון דנהנה כל שהוא מעל סלקא דעתך

א) גירסת רש"י ליתא כגירסא שלפנינו ועיין במנחות דף נג. תוס' סוף ד"ה נגזו ופי' נכה"ו

חוץ לזמנו או חוץ למקומו למאי הוי. הא שחיטה דמועלין בה הא פגול הוי ולא הוו לא אימורין יא) [לגבוה] ולא בשר לכהנים ולא הוו קדשים דלוין כלל ולמאי מועלין בהן : ומשני הואיל ומרצין לפיגולן . כלומר הואיל והאי שחיטת פיגול *תיובתא הוי האי דלעולם לא מיקבע בפיגול לחייבו כרת עד שיקרבו כל (א) יב] מתירין שיזרק הדם כדאמרינן במס' זבחים (דף כח:) פגול הוא לא ירצה ואמרינן כהרצאת כשר דכתיב ביה ירצה לכפר כך הרצאת פסול דפיגול מה הרצאת כשר לא הויא עד שיקרבו כל מתיריו לגמרי כך הרצאת פסול לא נקבע יג] פסול פיגול לחייבו כרת עד שיקרבו כל מתיריו לשם פיגול והיינו מרצין [א] שמרצה יד] (לעיקר) הזריקה למקבעיה בפיגול וכיון דהא זריקה חשובה כל כך דצריכה מרצין לפיגול אכתי לא יצאת מקדושתה ומועלין בה* : איבעיא להו . הני דתני במתני' דשינה בהן כגון ששחטו בדרום או שקבל דמן בדרום כו' : אם עלו למזבח מהו שירדו . צריך להורידן או לא : אליבא דר' יהודה . דאמר התם בפרק המזבח מקדש (דף פד.) זאת היא העולה הרי אלו [ב] מיעוטים פרט לשנשפך דמה ושלנה ושיצאה (וניתנין למעלה שנתנן למטה או הניתנין למטה שנתנן למעלה) שאם עלו ירדו הלכך כולי עלמא לא פליגי דהני נמי אם עלו ירדו : כי פליגי אליבא דר"ש . דפליג עליה דרבי יהודה ואמר זאת תורת העולה ריבה תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו : רב יוסף כר"ש . דכי היכי דאמר ר"ש הניתנין למטה שנתנן למעלה וכו' דהיינו שינוי מקום מתן דמים שאם עלו לא ירדו ה"ה נמי היכא דשני במקום שחיטה ששחטן בדרום שאם עלו לא ירדו : רבה אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש . התם אם עלו לא ירדו : אלא בניתנין למטה וכו'. כלומר דלא אמר דלא ירדו אלא באותו שינוי מקום דמתן דמים הואיל ושחיטה וקבלה הוי בצפון : אבל הכא וכו'. ואם עלו ירדו : בשלמא לרב יוסף . דאמר אם עלו לא ירדו הואיל ולא ירדו מקדושתן מש"ה מועלין בהן : אלא לרבה . דאמר דאם עלו ירדו דיצאו מקדושתן קשיא דלמאי מועלין בהן : מאי מועלין מדרבנן . אבל מדאורייתא לית בהו קדושה ואם עלו ירדו : מעילה דרבנן . משלם קרן ולא חומש משום דחומש טו] מפני אשם מייתי ליה ובדרבנן ליכא קרבן דהוי כמביא חולין לעזרה הלכך לא מייתי נמי חומש אבל במעילה דאורייתא מייתי קרן וחומש ואשם מעילה : דבר תורה. מדקאמר דבר תורה אלמא מדאורייתא לית בהו מעילה אלא מדרבנן ה"נ לרבה מאי מועלין מדרבנן : לימא לרבה תניא להא דעולא א"ר יוחנן . דממתניתין נמי שמעינן לה מי לא אמרינן דקדשי קדשים ששחטן בדרום כמאן דחנקינהו דמו והוו כקדשים שמתו וקתני מועלין בהן ואמרינן מאי מועלין מדרבנן דמדאורייתא לית בהו מעילה דקאמרינן אם עלו ירדו דכקדשים שמתו דמו אם כן הויא דעולא ומאי קמ"ל הא דעולא : ומשני . אע"ג דתנינן ליה במתניתין : אצטריך הא דעולא . דסד"א הכא במתניתין דקדשי קדשים ששחטן בדרום לא בדילי אינשי מינייהו משום דאע"ג ששינה בהן מ"מ בכשרות נשחטו ולא בדילי מינייהו אינשי להכי מועלין בהן או לרב יוסף מדאורייתא או לרבה מדרבנן : אבל קדשים שמתו . דנבלות נינהו ומאוסי ובדילי מינייהו אינשי אימא אפילו מדרבנן לית בהו מעילה דהא בדילי מינייהו : קמ"ל . יצאו מידי מעילה דבר תורה אבל מדרבנן אית בהו מעילה בקדשים שמתו : והכי מאי קמ"ל דעולא או משום דמהו טז] נמי תנינא . דאין מועלין בהן דתנן לקמן בפ' הנהנה ש"פ מן ההקדש (דף יח.) : הנהנה מן החטאת . בעלת מום : כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום . עד שיחסר ממנו דכיון דקדושת דמים היא לא מעל עד שיחסר מדמיה כגון שתלש מן הצמר או שחרש בה והכחישה דכיון דבעלת מום היא קיימא לדמיה וקי"ל כל העומד לדמים אין מועלין בו עד שיחסר מדמיו אבל כל שאינו עומד לדמים כגון טס של זהב של הקדש כיון [ג] (שנהנה ממנו) שנהנה בו אע"פ שלא חיסרו מעל וכשהיא מתה דלאו לדמי קיימא דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כיון שנהנה בשוה פרוטה מעל אף על פי שלא חיסרו והאי מעל מדרבנן הוא דלאחר שמתה ד"ה אין בה מעילה מדאורייתא

חוץ לזמנו וחוץ למקומו דלא נימא כמאן דחנקינהו דהא נשחטו מיהא לא ירדו כדפרישית לקמן לכן נ"ל יז] דגרסינן [ד] חוץ למקומו למה לי כלומר פשיטא דלא הוי כמאן דחנקינהו מטעמא דעלו לא ירדו כדפרישית דעדיף מסולתו ומשני הואיל ומרצה לפיגולו כלומר הא קמ"ל דזריקה לא מפקעו מידי מעילה דסד"א דאע"ג דפסולה מ"מ מרצה לקבוע יח] פיגול ולחייב כרת [ה](ואע"ג)דבעינן בפיגול כהרצאת כשר וא"כ תועיל נמי להוציאה מידי מעילה קמ"ל ונראה דוחק לפרש שלא היה יודע המקשה האמת [ו] שבא לומר דזריקה לא מפקעו מידי מעילה [ז] והא פי' לעיל דעל יט] כרחיה הוא ממילתיה דר' יהושע לכן נראה למורי הכי דגרס שפיר למאי חזו כלומר ודאי ידענא דרבותא כ] משום זריקה ע"כ כדפרישית מיהו מה חדוש יש כיון שאין שום כא] [ח] רבותא בזריקה מהיכי תיתי דמפקע מידי מעילה ומשני הואיל ומרצה לפיגולו כב] ולהכי סלקא דעתך דזריקה מפקע מידי מעילה קמ"ל דלא : **עלו** מהו שירדו . ע"כ קאי כג] אדרום דאילו חוץ לזמנו וחוץ למקומו לא קאי דהא משמע פרק המזבח מקדש (זבחים דף פד.) דלכ"ע לא ירדו וגם לא קאי אלילה כד] דפלוגתא היא בהאיך בין רבי יהודה ור' שמעון : **אליבא** דר' יהודה כולי עלמא לא פליגי דאם עלו ירדו . דהשתא גבי נשחט בלילה דלא כה] שחט בדרום קאמר ירדו כל שכן היכא דשחט בדרום דשינה מקומו כו] דירדו כי פליגי אליבא דר"ש דאמר גבי נשחט בלילה לא הגד רב יוסף כר"ש כז] (דאסר) דמדמהאיך מי' שינוי מקום לשינוי זמנו : **ורבה** אמר לך עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בניתנין כח] למעלה שנתנן למטה כו'. תימה למאי [ט] שבק כט] בלילה ונשפך דמה ויצאה דמה דפליגי בהו רבי יהודה ור"ש ונקט ניתנין למעלה שנתנן למטה דאף רבי יהודה מודה דלא ירדו ופירש הר"י דמיירי הכא [י] בעוף שעלתו למעלה ועשאה למטה ל] והכא לא מודה רבי יהודה משום דהוי כפסול לא] הלכך ירדו דלא דמי ניתנין למעלה שנתנן למטה דקאמר בזבחים (דף פד.) דלא פליג רבי יהודה דהתם מיירי בבהמה שהיתה לה לב] הכשר בשחיטה וקבלה אבל בעולת העוף שמלקה למטה דלא היה לג] שום הכשר פליג ר' יהודה כמו בנשחט בלילה ונשפך דמה ועל זה מחלק רבה דע"כ לא קאמר ר"ש לא ירדו לד] [כ] (גבי זבחים) אלא משום דלא שינה בהן אלא במזבח עצמו ולשלם זביחתן וקבלתן בצפון כלומר כל מלותה וכל ענייניה אבל בשחט בדרום מודה ר"ש דכמאן דחנקיה דמי והוי כמו שהוטי חוץ כיון שמשנה מקום שחיטה וכשוחט חוץ לכ"ע אם עלו ירדו מיהו קשה למורי רבינו ה"ר פרץ מהא דמותיב רב יוסף לקמן לרבה הלא מנו הלא ט' פי' לה] דחזינן גבי מליקה דכששינה בה אם עלה לא ירד וה"ה גבי שינוי לו] בבהמה ואותיב רבה ולפירוש ר"י לאמאי אותיב משינוי מקום דמליקה והא איהו מחלק הכא שפיר בין שינוי [ל] דעוף לז] לעוף המזבח דבהמה מלפון לדרום לכן נ"ל כדמשמע בפשוט דמיירי בבהמה ואע"ג דמודה ביה ר' יהודה מכל מקום מייתי לה לדומיא לח] לשינוי מקום דהוי כי שינוי דדרום ולסימנא בעלמא נקט וכל זה דוחק לכן נראה למורי רבינו ה"ר פרץ דאצטריך רבה להביא הא מילתא דניתנין למעלה שנתנן למטה דאי לא אייתי אלא נשחטה בלילה הכא ודאי איכא לפלוגי שפיר דהתם שינוי זמן והכא שינוי מקום ולא דמו כלל אהדדי ועדיין היה קשה לו לרבה מניתנין למעלה שנתנן למטה לט] וכ"ת מה ענין שינוי זריקה לשינוי שחיטה דגבי דרום דהא בהא דניתנין למעלה שנתנן למטה אף ר"י מודה משום מ] דהוי פסול בזריקה אבל הכא גבי דרום הוי פסול בשחיטה הא לאו מילתא דלר"ש מהני פסול בשחיטה כמו בזריקה לר' יהודה דהא בנשחט בלילה דא"ר יהודה ירדו קאמר ר"ש לא ירדו וא"כ מהשתא יש לנו למימר שחט בדרום לר"ש לניתנין למעלה שנתנן למטה וא"כ מא] תיקשי לרבה לכך הוצרך לחלק בין ניתנין למטה מב] לניתנין למעלה בין שחט בדרום אבל בין נשחט בלילה לשחט בדרום לא הוצרך לחלק דלאו חילוק פשוט הוא וידוע לכל דהתם שינוי זמן והכא שינוי מקום : **אלא** לרבה קשיא . דלאמר כמאן דחנקיה דמי וא"כ הוה ליה כי קדשים שמתו : **ומאי** איכא בין דאורייתא לדרבנן . הוה מצי למימר דמדרבנן לא מייתי אשם מעילה מג] ועדיפא מיניה קא משני דאפילו חומש ליכא וכ"ש [דלא מייתי] אשם דהוה חולין בעזרה : **ומי** איכא מעילה מדרבנן . תימה מאי קא מתמה אין איכא טובא כגון גבי דם דתנן לקמן (דף יא.) יצא לנחל קדרון מועלין בו כו' ורוצה לומר מדרבנן מד] וכן גבי אפר תפוח (כריס) [בסוף] התכלת (מנחות דף נג.) איכא מעילה בכה"ג ומשני אין כלומר קדשים שמתו בדרבנן בדלי מיניהו

ג א מיי' פ"ג מהלכות פסה"מ הל' ז ע"ש בכ"מ :

ד ב מיי' פי"א מהלכות מעילה הלכה ב :

ה ג מיי' שם הלכה ו :

ו ד מיי' שם פ"ג הל' ה :

◆

שיטה מקובצת

א] תיבות לא תיבעי לך נמחק : ג] בניתנין עי' תו' זבחים (דף פד ע"ב) : ג] (או בניתנין למעלה) : ד] בדרום אפילו ר"ש מודה כמאן : ה] מועלין בהן מדרבנן גליון ומתניתין לצדדין קתני דאורך לזמנו וחוץ למקומו מועלין מן התורה דעלה קאמר ר' יהושע כללא . מהר"ם : ו] מאי נ"א מי איכא : ז] חומש ואשם דרבנן לא משלם ומי איכא כו' אין לאו מי אמר עולא א"ר : ח] אית בהון מדרבנן אית בהון : ט] ה"נ מדרבנן וא"ת ודילמא קמ"ל דאין מועלין בהן מן התורה וי"ל דא"כ יצאו מידי מעילה מבעי' לית דבר תורה למה לי ש"מ דאתא לפרוק הא מדרבנן מועלין בהן ועלה קא פריך מהו נמי תנינא מועלין מדרבנן . ע"כ מתוס' מהר"ם וצ"ל גליון לימא תנינא להא דאמר עולא כו' פי' ומאי קמ"ל וא"ת ודילמא קמ"ל דאין מועלין מן התורה וי"ל א"כ לימא יצאו מידי מעילה דבר תורה למה לי אלא ש"מ דבעי למימר דמדרבנן איה בהו ולכך פריך תנינא ותי"ל דאל"כ הוי ליה למימר לר' יוחנן על המשנה דיצאו מידי מעילה וכ"ש קדשים שמתו שאין בהן מעילה מן התורה אלא ודאי ש"מ שהחידוש הוא לומר שיש בהן מדרבנן ולכך תני גבי קדשים שמתו דיש בהן מעילה מדרבנן וכ"ש כששחטן בדרום אבל אי הוי תני גבי שוחטן בדרום דיש בהן מעילה לא הוי שמעינן בקדשים שמתו. תוס' : י] מהו נמי תנינא דמועלין מדרבנן כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום. ואע"ג דאמרינן לקמן גבי כוס של זהב כיון דנהנה כל שהוא מעל שאני הכא דמיירי בבהמה בעלת מום דהוי דבר שיש בו פגם ועומדת לפדות ולכך לא מעל עד שיפגום וכן מוכח לקמן בפרק הנהנה : יא] אימורין לגבוה ולא : יב] כל מתיריו שיזרוק הדם : יג] נקבע בפיגול לחייבו : יד] שמרצה האי שחיטה פיגול לצורך

ג"א לא תיבעי

[זבחים כח: קג.]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומשני וכו' שיקרבו כל מתיריו כמוהו בזורק הדם כמוהו דכדאמרינן וכו' כך הרצאת פסול דפיגול לא נקבע :

ע"כ שייך לע"א

◆

רבינו גרשום

מקדושתה ומועלין בהן : עלו למזבח כל הנך דמתניתין דשינה בהן ששחטן בצפון או קבל דמן בדרום מהו שירדו צריך להורידן או לא : אליבא דרבי יהודה . דאמר במס' זבחים בפ' המזבח מקדש ואת היא העולה הרי אלו מיעוטין פרט כו' . דאפילו בשינוי מתנות אם עלתה תרד : דכ"ע לא פליגי דאם עלו ירדו : כי פליגי אליבא דרבי שמעון . דאמר אם עלו לא ירדו : רב יוסף כר' שמעון ורבה אמר לך . ר' שמעון נמי הכא סבירא ליה כוותי דע"כ לא קאמר ר' שמעון אם עלו לא ירדו אלא אי בניתנין כו' : בשלמא לרב יוסף . דאמר אם עלו לא ירדו משום הכי מועלין בהן דלא יצאו מקדושתן : אלא לרבה . דאמר אם עלו ירדו קשיא אמאי מועלין בהן מאי מועלין מדרבנן מעילה דרבנן : משלם קרן ולא חומש . דהא חומש בהדי איל דקרבן מייתי ליה ובדרבנן לא מייתי קרבן דהוי כמביא חולין בעזרה : דבר תורה . מדקאמר דבר תורה אלמא מדאורייתא לית בהן אלא מדרבנן הכא נמי לרבה מדרבנן מועלין : לימא תנינא דהא דעולא אמר רבי יוחנן . דממתניתין שמעינן לה מי לא אמרינן קדשי קדשים ששחטן בדרום כמאן דחנקינן דמו וקתני מועלין בהן ודייקינן לרבה מאי מועלין מדרבנן א"כ היינו דעולא ואמאי איצטריך לעולא : אע"ג דתנינן לה במתניתין איצטריך . דעולא סד"א הכא במתניתין בקדשים ששחטן בדרום לא בדילי אינשי מינייהו משום דאע"ג דשינה בהן מ"מ שחוטין נינהו ולא בדילי מינייהו להכי איצטריך למיתנא מועלין בהן לרבה מדרבנן . אבל קדשים שמתו דנבילות נינהו ומאיסי ובדילין מינייהו אימא אפילו מעילה מדרבנן